

Διδακτικό σενάριο στην Προσωπική και Κοινωνικοσυναισθηματική Ανάπτυξη με τη χρήση λογισμικού Το μαγικό κουτί των συναισθημάτων

Το παρόν διδακτικό σενάριο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Επιμόρφωσης Β2- συστάδα νηπιαγωγών (Πράξη ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ – ΟΠΣ 5035542). Το σενάριο κατατέθηκε ως διδακτική καλή πρακτική και αξιοποιεί το πρότυπο σχεδίασης ΑΔΣ του ΙΕΠ.

Τίτλος σεναρίου:

«Τι νιώθω; Ανοίγω το κουτί... και βρίσκω μέσα μια φωνή!»

Ταυτότητα – Πλαίσιο:

Δημιουργός: Φανή Κυμπρίτου

Βαθμίδα: Νηπιαγωγείο

Παιδιά: Περίπου 20 (νήπια & προνήπια)

Οργάνωση: Σταθμοί εργασίας σε ομάδες 2–3 παιδιών

Διαθέσιμος εξοπλισμός: 1 Η/Υ + 1 tablet

Εκτιμώμενη διάρκεια: 2-3 διδακτικές ώρες

(ανάλογα με τον χρόνο παραμονής των ομάδων στους σταθμούς)

Εμπλεκόμενες Γνωστικές Περιοχές & Συμβατότητα με ΠΣ (ΦΕΚ 687/2023):

Βασικό Θεματικό Πεδίο: Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία

Β.1 Προσωπική και Κοινωνικοσυναισθηματική Ανάπτυξη

Εμπλεκόμενα Θεματικά Πεδία

Α.1 Γλώσσα – προφορική έκφραση, περιγραφή συναισθημάτων

Α.2 ΤΠΕ – χρήση ψηφιακών εφαρμογών έκφρασης (εικόνες, ήχος, επιλογές)

Δ.2 Τέχνες – παρατήρηση και εικαστική έκφραση με αφορμή έργο τέχνης

Συμβατότητα με ΠΣ:

Το σενάριο ανταποκρίνεται στους στόχους του ΠΣ: καλλιέργεια αυτογνωσίας, αναγνώριση/έκφραση συναισθημάτων, χρήση τεχνολογίας για επικοινωνία, ανάπτυξη αισθητικής ευαισθησίας, διερεύνηση μέσα από παιχνίδι και ενεργό συμμετοχή.

Σκεπτικό Σεναρίου – Επιστημονικό Περιεχόμενο

Η προσχολική ηλικία είναι το αναπτυξιακό στάδιο όπου τα παιδιά αρχίζουν να:

- αναγνωρίζουν βασικά συναισθήματα,
- συνδέουν τα συναισθήματα με καταστάσεις,
- εκφράζουν προσωπικές εμπειρίες,
- λαμβάνουν την οπτική των άλλων.

Το ΠΣ (Β.1) τονίζει πως η καλλιέργεια της συναισθηματικής επίγνωσης συμβάλλει στην ενσυναίσθηση και την κοινωνική συμπεριφορά.

Το σενάριο αξιοποιεί:

- πολυτροπικά ψηφιακά μέσα,
- εικαστική παρατήρηση,

- βιωματικές συζητήσεις,
- συνεργατική διερεύνηση.

Οι προϋπάρχουσες δυσκολίες των παιδιών (φτωχό λεξιλόγιο, σύγχυση μεταξύ συναισθημάτων, μη λεκτική επικοινωνία, δυσκολίες συνεργασίας) αντιμετωπίζονται με διαφοροποίηση, οπτική υποστήριξη, PECS και σταθμούς εργασίας.

Συνοπτική Περιγραφή Σεναρίου

Το σενάριο «Τι νιώθω; Ανοίγω το κουτί... και βρίσκω μέσα μια φωνή!» σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στην αναγνώριση, έκφραση και κατανόηση των βασικών συναισθημάτων, μέσα από μια πολυτροπική, βιωματική και ευέλικτη οργάνωση της μάθησης. Λόγω της ύπαρξης **μόνο ενός υπολογιστή** στην τάξη, επιλέχθηκε η **μεθοδολογία των σταθμών εργασίας**, ώστε όλα τα παιδιά να έχουν ενεργό ρόλο, να μην περιμένουν τη σειρά τους παθητικά και να αξιοποιούν δημιουργικά τον χρόνο τους σε παράλληλες δραστηριότητες.

Τα παιδιά εργάζονται σε **μικρές ομάδες 2–3 ατόμων**, μετακινούμενα κυκλικά στους σταθμούς, αφιερώνοντας **όσο χρόνο χρειάζονται** ανάλογα με τις δυνατότητες, το ενδιαφέρον και τη δυναμική της ομάδας. Η εκπαιδευτικός υποστηρίζει και διευκολύνει τη ροή, χωρίς να επιβάλλει ενιαίο ρυθμό σε όλες τις ομάδες.

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών

- Αναγνώριση βασικών συναισθημάτων μέσω εικόνων/καθρεφτών
- Βασική εμπειρία σε καθημερινή συζήτηση «πώς νιώθω σήμερα»
- Χρήση tablet/HY με απλές εντολές
- Επαφή με ψηφιακά εικονίδια/ήχους
- Εξοικείωση με ομαδική εργασία

Σκοπός & Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Σκοπός:

Τα παιδιά να αναγνωρίζουν, εκφράζουν και περιγράφουν συναισθήματα, χρησιμοποιώντας πολυτροπικά μέσα (εικόνα–ήχος–τέχνη) και το λογισμικό *Το Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων* του ELPEIDA (elpeida.github.io).

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

1. Βασικό Θεματικό Πεδίο – Β.1 Προσωπική και Κοινωνικοσυναισθηματική Ανάπτυξη

Γνώσεις:

- Αναγνωρίζουν και ονομάζουν βασικά συναισθήματα (χαρά, λύπη, θυμός, φόβος, έκπληξη).
- Διακρίνουν ενδείξεις συναισθημάτων στο πρόσωπο και στο σώμα.
- Συνδέουν κάθε συναίσθημα με καταστάσεις της προσωπικής τους εμπειρίας.

Δεξιότητες:

- Εκφράζουν συναισθήματα λεκτικά («Νιώθω... γιατί...») και μη λεκτικά (μίμηση εκφράσεων, ζωγραφική).
- Παρατηρούν εικόνες/εκφράσεις και αιτιολογούν την επιλογή συναισθήματος.
- Συνεργάζονται σε μικρές ομάδες, μοιράζονται υλικό και ρόλους.
- Αποδίδουν συναίσθημα σε φιγούρες ή έργα τέχνης και τεκμηριώνουν την άποψή τους.

Στάσεις:

- Αποδέχονται ότι όλα τα συναισθήματα είναι φυσικά και επιτρεπτά.
- Δείχνουν σεβασμό στα συναισθήματα των άλλων.
- Εκδηλώνουν αυτοπεποίθηση στην προσωπική τους έκφραση.
- Αναπτύσσουν ενσυναίσθηση και προθυμία να ακούσουν τις εμπειρίες των συμμαθητών τους.

2. Εμπλεκόμενο Θεματικό Πεδίο – Α.1 Γλώσσα

Γνώσεις:

- Χρησιμοποιούν βασικό λεξιλόγιο συναισθημάτων και λέξεις που περιγράφουν καταστάσεις.

Δεξιότητες:

- Διατυπώνουν ολοκληρωμένες προτάσεις που περιγράφουν πώς νιώθουν και γιατί.
- Παρουσιάζουν προφορικά τις προσωπικές τους δημιουργίες (π.χ. ζωγραφιές).

Στάσεις:

- Ακούν με προσοχή τους συνομηλίκους και περιμένουν τη σειρά τους στη συζήτηση.

3. Εμπλεκόμενο Θεματικό Πεδίο – Α.2 Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Γνώσεις:

- Αναγνωρίζουν ότι οι εικόνες και οι ήχοι αποτελούν μέσα επικοινωνίας συναισθημάτων.
- Κατανοούν τη λειτουργία βασικών εικονιδίων σε ψηφιακό περιβάλλον.

Δεξιότητες:

- Αλληλεπιδρούν με το εκπαιδευτικό λογισμικό «*Το Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων*» (ELPEIDA).
- Επιλέγουν emoji, χρησιμοποιούν ηχογράφηση και ακολουθούν ηχητικές οδηγίες.
- Χρησιμοποιούν το tablet/ΗΥ με υπεύθυνο και συνεργατικό τρόπο.

Στάσεις:

- Δείχνουν υπευθυνότητα κατά τη χρήση ψηφιακών μέσων.
- Συνεργάζονται χωρίς ανταγωνισμό, σέβονται τους κανόνες χρήσης.

4. Εμπλεκόμενο Θεματικό Πεδίο – Δ.2 Τέχνες

Γνώσεις:

- Παρατηρούν στοιχεία ενός έργου τέχνης (σχήματα, γραμμές, χρώματα).
- Αντιλαμβάνονται ότι οι εικαστικές μορφές μπορούν να εκφράζουν συναισθήματα.

Δεξιότητες:

- Παρεμβαίνουν δημιουργικά πάνω σε αντίγραφο του έργου (π.χ. προσθήκη έκφρασης).
- Εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα μέσα από ζωγραφική και κατασκευή.

Στάσεις:

- Εκδηλώνουν ενδιαφέρον για την εικαστική δημιουργία.
- Σέβονται τα έργα των συμμαθητών και αναγνωρίζουν την καλλιτεχνική διαφορετικότητα.

Οργάνωση Διδασκαλίας – Υλικοτεχνική Υποδομή

Φυσικό περιβάλλον

- 4 σταθμοί εργασίας
- Κύκλος στην αρχή και στο τέλος
- Δυνατότητα ανάρτησης έργων παιδιών

Ψηφιακό περιβάλλον

- Tablet & Η/Υ
- Λογισμικό: [Το Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων](#) (ELPEIDA)
Παρέχει εικόνες παιδιών, επιλογή emoji, ηχογράφηση απάντησης, ηχητικές οδηγίες.

Υλικά

Κάρτες συναισθημάτων, καθρεφτάκια, φύλλα εργασίας, εικόνες PECS, έργο του Μιρό, μαρκαδόροι, πατρόν «Τροχός Συναισθημάτων».

Πλαίσιο Μαθησιακών Πρακτικών σύμφωνα με το ΠΣ

Στο σενάριο αξιοποιούνται τα μαθησιακά πλαίσια του ΠΣ:

- Παιχνίδι & βιωματικές δραστηριότητες (μίμηση συναισθημάτων, κατασκευές)
- Διερευνήσεις (χειρισμός λογισμικού, παρατήρηση έργου τέχνης)
- Καθημερινές καταστάσεις (σύνδεση με πραγματικές εμπειρίες συναισθημάτων)
- Υποστηρικτικές δραστηριότητες (οπτικά βοηθήματα, PECS, καθρεφτάκια)
- Μεταβάσεις και ομαδική διαδικασία (εναλλαγή σταθμών με ρόλους)

Ρόλος Εκπαιδευτικού

Ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως:

- Ενορχηστρωτής/τρια μαθησιακών εμπειριών (οργάνωση σταθμών)
- Διαμεσολαβητής/τρια συναισθηματικής έκφρασης
- Κοινωνικός παιδαγωγός, καλλιεργώντας ενσυναίσθηση και αποδοχή
- Υποστηρικτικός καθοδηγητής, με ερωτήσεις που ενισχύουν σκέψη και γλώσσα
- Ερευνητής/τρια, συλλέγοντας παρατηρήσεις, τεκμήρια και προσαρμόζοντας τη ροή
- Στοχαζόμενος επαγγελματίας, που αναδιαμορφώνει το σενάριο με βάση τις ανάγκες της ομάδας

Προστιθέμενη Αξία του Λογισμικού

Το λογισμικό «[Το Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων](#)» (ELPEIDA) αποτελεί ένα **αναπτυξιακά κατάλληλο ψηφιακό εργαλείο**, καθώς ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των παιδιών προσχολικής ηλικίας, αξιοποιώντας πολυτροπικά μέσα (εικόνα – ήχος – αφή) και

ενισχύοντας τη βιωματική μάθηση. Προσφέρει ηχητικές οδηγίες, φωτογραφίες παιδιών με εκφράσεις συναισθημάτων, επιλογή emoji, καθώς και δυνατότητα ηχογράφησης της απάντησης, επιτρέποντας στα παιδιά να εκφράζονται με τρόπους που υπερβαίνουν τον γραμματο-κεντρικό λόγο.

Η προστιθέμενη αξία του λογισμικού έγκειται:

- **Στην άμεση αλληλεπίδραση:** τα παιδιά επιλέγουν, παρατηρούν και απαντούν ενεργά.
- **Στην πολυαισθητηριακή προσέγγιση** που διευκολύνει την κατανόηση συναισθημάτων ακόμη και από παιδιά με γλωσσικές ή αναπτυξιακές δυσκολίες.
- **Στην ενίσχυση της συναισθηματικής επίγνωσης** μέσω ρεαλιστικών εικόνων και δυνατοτήτων ερμηνείας εκφράσεων.
- **Στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ΤΠΕ** σε ασφαλές και απλό περιβάλλον, συμβατό με τις απαιτήσεις του ΠΣ (Α.2).
- **Στην καλλιέργεια αυτοέκφρασης** μέσω ηχογράφησης, δίνοντας φωνή σε παιδιά που δυσκολεύονται να εκφραστούν προφορικά μπροστά σε ομάδα.
- **Στη διαφοροποιημένη διδασκαλία**, αφού προσφέρει εναλλακτικούς τρόπους απάντησης (επιλογή εικόνας, ηχητική απάντηση, μίμηση).
- **Στην υποστήριξη συνεργατικής μάθησης** μέσα από τη χρήση σε μικρές ομάδες, όπου τα παιδιά συζητούν, επιχειρηματολογούν και συναποφασίζουν για το συναισθηματικό της εικόνας. Η χρήση του λογισμικού επιτρέπει στο παιδί να λειτουργήσει μέσα στη «ζώνη επικείμενης ανάπτυξης», προσφέροντας κατάλληλη καθοδήγηση, υποστήριξη και άμεση ανατροφοδότηση, στοιχεία που καθιστούν το υλικό αυτό **αναπτυξιακά κατάλληλο και παιδαγωγικά επαρκές** για την ενότητα της συναισθηματικής αγωγής στο νηπιαγωγείο.

Διδακτική Προσέγγιση – Μοντέλο 5E (Explore–Explain–Elaborate–Evaluate)

Σύμφωνα με το μοντέλο των 5E, όπως προτείνεται στη σύγχρονη παιδαγωγική:

1. Engage – Εξοικείωση
2. Explore – Επισκόπηση / Διερεύνηση
3. Explain – Επεξήγηση / Επεξεργασία
4. Elaborate – Εμπλουτισμός / Εφαρμογή
5. Evaluate – Εκτίμηση / Αναστοχασμός

Αναλυτική Περιγραφή Διδασκαλίας

Α' ΦΑΣΗ – ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ (Engage)

Στόχος: Σύνδεση με προηγούμενες εμπειρίες και ενεργοποίηση ενδιαφέροντος.

Βήματα:

1. Κύκλος συζήτησης: «Πώς νιώθω σήμερα; Γιατί;»
2. Παρουσίαση καρτών συναισθημάτων.
3. Μίμηση συναισθημάτων με καθρεφτάκια.
4. Σύντομη ανάγνωση από βιβλίο (π.χ. «Η παλέτα των συναισθημάτων»).
5. Δημιουργία κοινού λεξιλογίου.

Β' ΦΑΣΗ – ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ (Explore) – ΣΤΑΘΜΟΣ 1

Στόχος: Πρώτη κατανόηση συναισθημάτων μέσω ψηφιακού εργαλείου.

Βήματα:

1. Τα παιδιά σε ομάδες 2–3 ατόμων πλοηγούνται στο λογισμικό (tablet/pc).
2. Ακούνε την ηχητική οδηγία.
3. Παρατηρούν τη φωτογραφία παιδιού στην οθόνη.
4. Επιλέγουν το σωστό emoji συναισθήματος.
5. Ηχογραφούν τη φωνή τους («Νομίζω ότι νιώθει... γιατί...»).
6. Ο εκπαιδευτικός διαμεσολαβεί με ερωτήσεις («Τι βλέπεις στο πρόσωπο;»).

Γ' ΦΑΣΗ – ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ (Explain) – ΣΤΑΘΜΟΣ 2

Στόχος: τα παιδιά να συνδέσουν συναίσθημα–προσωπική εμπειρία.

Βήματα:

1. Παροχή φύλλου εργασίας με 5 emoji (😊 😢 😡 😭 😱).
2. Κάθε παιδί ζωγραφίζει μια προσωπική κατάσταση για κάθε συναίσθημα. Π.χ. δίπλα στο 😊 «παίζω με τη φίλη μου», δίπλα στο 😢 «όταν πέφτω». Αν δυσκολεύονται, μπορούν να επιλέξουν από εικόνες ή να υπαγορεύσουν στον/ στην νηπιαγωγό.
3. Δίνεται οπτική στήριξη (εικόνες, PECS).
4. Η/ο νηπιαγωγός καταγράφει προφορικά όσα λέει το παιδί (όπως στο ΠΣ – ενίσχυση γλώσσας).
5. Συζήτηση στην ομάδα για τις ομοιότητες και τις διαφορές.

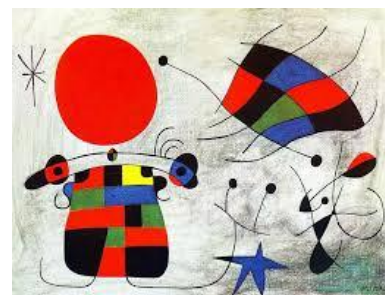
Δ' ΦΑΣΗ – ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ (Elaborate) – ΣΤΑΘΜΟΙ 3 & 4

Στόχος: Να εφαρμόζουν όσα έμαθαν εκφράζοντας συναισθήματα μέσα από δημιουργικές και εικαστικές δραστηριότητες.

ΣΤΑΘΜΟΣ 3 – Τι νιώθει το ανθρωπάκι του Miró;

Βήματα:

1. Παρατήρηση του έργου του Joan Miró.
2. Τα παιδιά εντοπίζουν σχήματα/γραμμές/χρώματα.
3. Συσχέτιση με συναίσθημα (π.χ. «Τα μάτια του μοιάζουν...»)
4. Ζωγραφίζουν μάτια/στόμα πάνω στο διάφανο φύλλο πάνω από το έργο.
5. Επιλέγουν κάρτα συναισθήματος για το ανθρωπάκι.

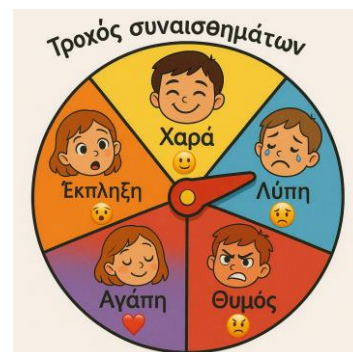

ΣΤΑΘΜΟΣ 4 – Κατασκευή “Τροχού Συναισθημάτων”

Στόχος: Να αναστοχάζονται και να παρουσιάζουν τι έμαθαν για τα συναισθήματα και πώς τα εξέφρασαν.

Βήματα:

1. Παροχή πατρών (κύκλος + δείκτης).
2. Τα παιδιά χρωματίζουν ή κολλούν εικόνες συναισθημάτων.
3. Σύνδεση με διπλόκαρφο.
4. Χρήση του τροχού για αυτοαναφορά: «Σήμερα νιώθω...».

Ε΄ ΦΑΣΗ – ΕΚΤΙΜΗΣΗ (Evaluate)

Βήματα:

1. Ολομέλεια: κάθε ομάδα παρουσιάζει κάτι από το έργο της.
2. Συζήτηση: «Τι έμαθα σήμερα για τα συναισθήματα;»
3. Σύγκριση αρχικής και τελικής αντίληψης.
4. Καταγραφή παρατηρήσεων εκπαιδευτικού.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Άτυπη παρατήρηση (rubric συμπεριφοράς, συμμετοχής, συνεργασίας)
- Παρουσίαση έργων των παιδιών
- Ερωτήσεις αναστοχασμού («Τι έμαθα;», «Τι κατάλαβα;»)
- Ανάλυση ηχογραφήσεων ή απαντήσεων στο λογισμικό
- Ανατροφοδότηση χωρίς βαθμολογία (ποιοτική αξιολόγηση)
- Έκθεση τεκμηρίων (πινακάκι, φωτογραφίες, τροχοί συναισθημάτων)

Πιθανές Επεκτάσεις – Προσαρμογές

- ScratchJr: τα παιδιά δημιουργούν ιστοριούλες όπου η φιγούρα αλλάζει συναισθήματα.
- EdPuzzle: βίντεο με ενσωματωμένες ερωτήσεις αναγνώρισης συναισθημάτων.
- Συμβολή στη ρουτίνα του νηπιαγωγείου: ο «Τροχός Συναισθημάτων» ως πρωινή ρουτίνα.
- Εξ αποστάσεως: Padlet για εξωτερική έκφραση συναισθημάτων μέσω emoji.

Βιβλιογραφία / Δικτυογραφία

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2023). *Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*. ΦΕΚ Β' 687/10.02.2023.

ΕΛΠΕΙΔΑ. (2022). *Το Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων* [Λογισμικό]. Ανακτήθηκε από: <https://elpeida.github.io>

Πεντέρη, Ε. κ.ά. (2022). *Πρόγραμμα Σπουδών Προσχολικής Εκπαίδευσης – Διευρυμένη Έκδοση*. ΙΕΠ.

Καντζού, Ν., Δαμηλάκη, Ε., & Λαμπρινέα, Α. (2018). *Ο Κήπος των Συναισθημάτων*. Αθήνα: ΙΕΠ.

Παράρτημα: Στιγμιότυπα Οθόνης από το «Μαγικό Κουτί των Συναισθημάτων»

